

dr hab. Krystyna Gołaszewska prof. UMFC
dziedzina – sztuki muzyczne
dyscyplina – instrumentalistyka
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
w Warszawie
krystyna.golaszewska@chopin.edu.pl

Białystok, 9. 06. 2022 r.

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

pani mgr Magdaleny Margańskiej -Dec:

Literatura fletowa autorstwa wybranych flecistów wirtuozów.

Style, problematyka wykonawcza, interpretacja

Zleceniodawca recenzji:

Rada Dyscypliny Artystycznej- Sztuki Muzyczne Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dn. 28. 03. 2022 r.

zlecenie podjęte na podstawie:

Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1789) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz. U. 2018 roku poz. 261) w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 30 sierpnia 2018 roku poz. 1669).

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej – Sztuki Muzyczne dr hab. Monikę Gardoń – Preinl prof. AMKP pisma (uchwała nr. 19/2022), informującego o powierzeniu mi funkcji recenzenta pracy doktorskiej pani mgr Magdaleny Margańskiej -Dec została dołączona następująca dokumentacja:

- praca doktorska,
- dokumentacja do wszczęcia przewodu doktorskiego,
- dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD,

zgodna z wymaganiami Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

CZĘŚĆ OPISOWA

Praca doktorska pani mgr Magdaleny Margańskiej -Dec pt. *Literatura fletowa autorstwa wybranych flecistów wirtuozów. Style, problematyka wykonawcza, interpretacji* - przygotowana pod opieką prof. dr hab. Zbigniewa Kamionki składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz jego opisu w formie książkowej, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem. Skromna ilość literatury fletowej opisanego okresu była inspiracją dla wirtuozów tego instrumentu do tworzenia utworów poszerzających ich repertuar koncertowy. Dysertacja jest wynikiem pracy badawczej Doktorantki nad podgrupą formacji kompozytorskiej flecista wirtuoz- kompozytor. Do pracy badawczej dokonała wyboru flecistów kompozytorów z różnych krajów: Francji, Włoch, Rosji, Danii oraz Polski. Są to znaczące nazwiska w rozwoju techniki gry na flecie, budownicowie fletów oraz kompozytorzy. Wpływ znajomości specyfiki fletu na techniki wykonawcze, frazowanie, artykulację, dynamikę, skalę instrumentu, na możliwości techniczne, to fascynujący i nadal dający duże możliwości badawcze temat. Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, podsumowania, bibliografii oraz rozszerzonego spisu kompozytorów - flecistów i ich wybranej twórczości. W rozdziale pierwszym autorka pracy doktorskiej przybliży historię rozwoju instrumentu, jego budowy, możliwości wykonawczych oraz wykorzystania w różnych formach instrumentalnych. W kolejnym rozdziale zapoznajemy się z sylwetkami wybranych kompozytorów – flecistów wirtuozów. Znalazły się tu tak znaczące nazwiska jak: Paul Taffanel (uważany za założyciela francuskiej szkoły fletowej), Giulio Briccialdi -wybitny wirtuoz nazywany „Paganiniem fletu”, Leonardo De Lorenzo – kolejny włoski wirtuoz fletu, pedagog, pierwszy flecista New York Philharmonic Orchestra, Joachim Andersen - współzałożyciel w 1882 roku Filharmonii Berlińskiej, Jean-Louis Tulou - flecista, profesor Konserwatorium Paryskiego, producent fletów, Vladimir Tsybin - uznawany za ojca rosyjskiej szkoły fletowej oraz Johann Sedlatzek – polski wirtuoz instrumentu, który brał udział w wykonaniu światowej premiery IX Symfonii d-moll op. 125 Ludwiga van Beethovena, pod dyrekcją samego kompozytora. Doktorantka dotarła do ciekawych informacji dotyczących instrumentów jakimi dysponowali wybrani fleciści oraz jakie ograniczenia wykonawcze z nimi związane były inspiracją do dalszego jego rozwoju. Dokonała próby analizy walorów poszczególnych

instrumentów, ich możliwości technicznych, nośności i jakości brzmienia, intonacji oraz wygody aplikatury, na której rozwój mieli wpływ wirtuozi- fletu. Rozdział trzeci to analiza problematyki interpretacyjno- wykonawczej utworów zarejestrowanych na CD. Doktorantka w sposób interesujący opisuje zarówno genezę powstania, inspiracje jak również ciekawe informacje dotyczące pierwszych wydawnictw wymienionych utworów. Przedstawia problematykę wykonawczą opisując kolejne zagadnienia zarówno pod względem budowy formalnej, jak i typowo instrumentalnych ograniczeń, prezentuje też walory artystyczne i dydaktyczne dzieł. Popiera to niestety zbyt małą liczbą przykładów nutowych, co trochę komplikuje ich analizę. Doktorantka inspirowała do dalszych poszukiwań badawczych zależności na linii kompozytor- wykonawca. Praca spełnia znaczącą rolę poznawczą.

Część opisowa pracy doktorskiej została opracowana w sposób profesjonalny zarówno pod względem merytorycznym jak i redakcyjnym.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE ZAREJESTROWANE NA PŁYCCIE CD

mgr Magdalena Margańskiej -Dec -flet

dr Magdalena Kantor-Michna -fortepian

mgr Bartłomiej Staniak- reżyser dźwięku

nagrania dokonano w sali koncertowej Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w dniach 25-27 czerwca 2021 r. **obejmuje:**

1. Leonardo de Lorenzo (1875-1962) *Pensiero Elegiaco op.7*
2. Vladimir Tsybin (1877-1949) *Etiuda koncertująca No. 7*
3. Paul Taffanel (1844-1908) *Fantazja Francesca da Rimini*
4. Jean-Louis Tulou (1786-1865) *Fantazja op.29*
5. Joachim Andersen (1847-1909) *Ballade and dance of the Sylphes op.5*
6. Johann Sedlatzek (1789-1866)/Carl Gottlieb Reissiger (1798-1859) *La Pasta*
7. Giulio Briccialdi (1818-1881) *Le Carezze op.7*

Utwory fletowe przedstawione na nagraniach Doktorantki pisane przez wirtuozów, poszerzające repertuar koncertowy, wykorzystują maksymalnie walory i możliwości instrumentu. Są atrakcyjne dla odbiorców, a także niezmiernie cenne dla dydaktyki.

- Leonardo de Lorenzo (1875-1962) *Pensiero Elegiaco op.7 (Myśl elegijna)* poświęcona pamięci zmarłych wspaniałych flecistów Ernesto Köhlera oraz Antonio Zamperonieg'o. Ta miniatura instrumentalna mająca wielobarwny wydźwięk emocjonalny, obarczona uzasadnionym smutkiem, bólem, nostalgią, ale o wirtuozowskim charakterze grana jest przez Doktorantkę z dużym wrażliwością, zrozumieniem i elastycznością fraz. Artystka z lekkością pokonuje wszystkie pasażowe i wirtuozowskie przebiegi, realizując kadencję daje wyraz swoim możliwościom instrumentalnym. Dużym walorem nagrania jest nienaganna intonacja.
- Vladimir Tsybin (1877-1949) *Etiuda koncertująca No. 7* oparta na słynnym solo fletowym ze *Snu nocy Letniej* F. Mendelshonna- Bartoldy'ego, które kompozytor przeprowadza przez różne tonacje niejednokrotnie bardzo bogate w znaki chromatyczne. To utwór wymagający zarówno sprawności manualnej, dobrej techniki oddechowej jak i wyrazistego staccato. Doktorantka wykonuje bez problemów staccato we wszystkich rejestrach z dużą elegancją zachowując przy tym śpiewność, melodię na długich odcinkach, a oddech w żaden sposób nie ogranicza swobody wypowiedzi.
- Paul Taffanel (1844-1908) *Francesca de Rimini* to jedna z pięciu fantazji, która nie stała się tak popularna i nie odniosła tak wielkiego sukcesu jak *Mignon*. Gruntowne kompozytorskie wykształcenie P. Taffanela jest zauważalne na tle innych kompozycji prezentowanych na płycie. Fantazja oparta na prologu i trzech tańcach z Opery *Francesca de Rimini* Thomasa wymaga od wykonawcy bardzo wokalnego potraktowania elementów kantylenowych. Uchwycony przez Artystkę nostalgiczny początek, charakter całego utworu, sprawne przebiegi, ładne prowadzenie fraz tematycznych, rzetelność realizacji tekstu to niewątpliwe atuty tego wykonania.
- Jean-Louis Tulou (1786-1865) *Fantazja op. 29* to kolejna pozycja o podobnym charakterze wirtuozowskim. Po dosyć rozbudowanym wstępie kompozytor prezentuje temat z wariacjami, o zróżnicowanym charakterze, okraszony licznymi ozdobnikami, trylami, skokami interwałów zagęszczając fakturę coraz drobniejszymi wartościami w głosie fletu. Finałowa część to bardzo popularny taniec - bolero. Artystka z dużą swobodą realizuje partię fletu pokazując wszystkie niezbędne elementy gry, muzykalność, dobrą technikę, artykulację, zagrana z poczuciem stylu i charakteru utworu.
- Joachim Andersen (1847-1909) *Ballade and dance of the Sylphes op.5*. Utwór składa się z dwóch części: *Ballady* - o nostalgicznym charakterze pełnym wyrazu, romantycznych uniesień oraz *danse des Sylphes*, gdzie taneczne figuracje mające naśladować sylfy (duchy

powietrza), oparte na drobnych wartościach stawiają wyzwanie dla wykonawcy. Długie od- cinki pełne motoryki, z którymi Doktorantka poradziła sobie znakomicie, zachowują przy tym charakter i lekkość, a drobne figury oplatające tematy w fortepianie zagrała z gracją i elegancją.

- Johann Sedlatzek (1789-1866) /Carl Gottlieb Reissiger (1798-1859) - *La Pasta concertantes Variations sur la Cavatina de Rossini, nr 3* to utwór koncertowy, który jest hołdem dla wspaniałej mezzosopranistki Giuditty Pasty. Kompozytorzy flecista i pianista przedstawiają *Temat z wariacjami*, które przeplatają się rywalizując ze sobą, jednocześnie znakomicie się uzupełniają, eksponując naprzemiennie walory obu instrumentów. Słyszymy tu majestat wielkiej opery, a błyskotliwe techniki wirtuozowskie dają możliwości wykonawcom popisania się świetnym warszatem gry.
- Giulio Briccialdi (1818-1881) *Le Carezze op.79* (z włoskiego "pieszczoty), jest to utwór, który cechuje wzmożona uczuciowość, emocjonalność, a najważniejszą rolę odgrywa tu melodyka, która wywołują ściśle określony nastrój. Kompozytor bawi się ciekawymi lirycznymi tematami, dodaje burzliwe i wirtuozowskie przebiegi eksponując niezwykłą ruchliwość fletu, dodaje zmiany agogiczne, doprawia kolorem i dynamiką przez to utwór staje się ciekawą pozycją koncertową, a także dydaktyczną. Doktorantka bardzo sprawnie i z dużym wyczuciem pokonuje wszystkie trudności instrumentalne tego utworu, podkreśla jego emocjonalny charakter swoją wrażliwością i jakością dźwięku.

Miałam dużą przyjemność wysłuchać dzieła artystycznego -Pani Magdaleny Margańskiej -Dec, która jako artystka o ukształtowanym guście muzycznym, posiada warsztat gry opanowany na wysokim poziomie, którym posługuje się swobodnie wydobywając piękno brzmienia fletu w zależności od dynamiki i potrzeb wyrazu. Grę Doktorantki cechuje duża elastyczność frazy, potrafi uwypuklić niuanse barwowe, bez problemu pokonuje wirtuozowskie przebiegi ze szczególną dbałością o intonację. Utwory prezentowane na płycie wykonała ze smakiem i elegancją. Do udziału w realizacji projektu Doktorantka zaprosiła pianistkę dr Magdalенę Kantor-Michna. Ta świadoma, dojrzała i kreatywna interpretacja poparta muzykalnością i doskonałą techniką gry obu wykonawczyń, które budują pożądane napięcie, plany dźwiękowe, pięknie się uzupełniając tworzą spójną stylistycznie koncepcję. Należy dodać, że pozycje literatury przedstawione na płycie CD nie należą do najbardziej popularnych, nawet tak znanych flecistom- kompozytorów i cennym jest przypomnienie, a nawet odkrycie ich dla poszerzenia repertuaru koncertowego o dużych walorach dydaktycznych.

Przedstawiona płyta CD zasługuje na wysoką ocenę i wnosi znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – instrumentalistyka.

Konkluzja

Na podstawie przedstawionych nagrań i opisu dzieła artystycznego stwierdzam, że Pani mgr **Magdalena Margańska -Dec** jest Artystką dojrzałą i kreatywną. Wykazała się szeroką wiedzą, a także umiejętnościami prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i badań naukowych, przez co spełnia wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1789 z późn. zm.).

Pracę doktorską pani mgr **Magdaleny Margańskiej -Dec** przyjmuję.

Luzkye Jhaneval

